

საქნახშირი

კომპანიის პროფილი

მარტი, 2021

შპს საქნახშირი

ტყიბულში ქვანახშირის საბადო 1825 წელს აღმოაჩინეს. საბადოს ექსპლუატაცია 1847 წლიდან დაიწყო. 1950-იან წლებში, ოთხ შახტაში ქვანახშირის მოპოვებამ წელიწადში 3 მილიონ ტონას გადააჭარბა. საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ, ტყიბულში ქვანახშირის მოპოვება შეწყდა. ამჟამად ტყიბულში ორი შახტაა მოქმედი - მინდელის და ძიძიგურის სახელობის. 2006 წლიდან ტყიბულის ქვანახშირის საბადოზე წიაღისეულის მოპოვების უფლებას და ქვანახშირის გამამდიდრებელ ფაბრიკას შპს „საქნახშირი“ (ს/კ 230868120) ფლობს.

მენარმეთა და არასამეწარმეო იურიდიულ პირთა რეესტრის თანახმად, შპს „საქნახშირი“ 2006 წელს არის რეესტრირებული და 2019 წლის სექტემბრამდე მისი მფლობელი საქართველოს ოთხი მოწვევის პარლამენტის წევრის დავით ბეჟუაშვილის საკუთრებაში არსებული შპს „ჰოლდინგი საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფი“- GIG იყო. საწარმოსთან მჭიდრო და ხანგრძლივადიანი კავშირი ჰქონდა ამჟამინდელ ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრს, ნათია თურნავას. ის 2006-2013 წლებში შპს „ჰოლდინგი საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფის“ დირექტორთა საბჭოს წევრი და შპს „საქართველოს საერთაშორისო ენერჯეტიკული კორპორაციის“ გენერალური დირექტორი, დირექტორთა საბჭოს თავმჯდომარე იყო.

კომპანიის 2018 წლის ფინანსური და მმართველობის ანგარიშის¹ თანახმად, კომპანიას დაფუძნებული აქვს სამი შვილობილი კომპანია: შპს პოლჩარ ჯორჯია, შპს სავაჭრო სახლი საქნახშირი (ჯი აი ჯი ჯგუფი) და შპს სი-ბი-ემ ჯორჯია. არცერთ შვილობილ კომპანიას არ ჰქონდა საოპერაციო საქმიანობა 2018 და 2017 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით. კომპანია მდებარეობს ქალაქ ტყიბულში თაბუკაშვილის ქ. #13, აქვე მდებარეობს ნახშირის შახტებიც, სადაც მოიპოვებენ ქვანახშირს. კომპანია წარმოადგენს ერთადერთ ნახშირის მომპოვებელ საწარმოს საქართველოში. ნახშირის მოპოვება ხდება 2 ძირითადი კარიერიდან, ესენია მინდელის და ძიძიგურის შახტები. ნახშირის მოპოვებასთან ერთად კომპანია ახდენს ნახშირის გადამუშავებას (გამდიდრებას) ნახშირის გამამდიდრებელ ფაბრიკაში და შემგომ რეალიზაციას.

წლების განმავლობაში ტყიბულის ქვანახშირის მალარობებში მეშახტეთა დაშავების (ხშირ შემთხვევაში სასიკვდილო ტრავმების) საგანგაშო სტატისტიკაა. თუმცა, უკანასკნელ დრომდე, ყველა შემთხვევაში, საწარმოს ხელმძღვანელობის განცხადებით, უბედური შემთხვევების მიზეზი თავად დაშავებულთა გაუფრთხილებლობა იყო². მხოლოდ 2018 წლის 16 ივნისს, ტყიბულის შახტში 4 მუშის იმავე შახტში დაღუპვის შემდეგ, სადაც ორი თვით აღრე 6 ადამიანი დაიღუპა და 3 დაშავდა³, კომპანიამ განაცხადა, რომ ვერ უზრუნველყოფს დასაქმებულთათვის უსაფრთხო სამუშაო გარემოს. კომპანიის განცხადებაში აღნიშნული იყო: „ბოლო წლებია კომპანია ყველაფერს აკეთებს უსაფრთხოების სისტემების გასაუმჯობესებლად, სამწუხაროდ, ტყიბულის შახტების სპეციფიკიდან გამომდინარე კომპანია საქნახშირში ვერ მოიძებნა ისეთი საინჟინრო გადაწყვეტა, რომელიც ნახშირის მოპოვებას სრულად უსაფრთხოს გახდიდა. აქედან გამომდინარე, საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფი გამოთქვამს მზადყოფნას, უკანასკნელი 12 წლის განმავლობაში განეული მნიშვნელოვანი დანახარჯების მიუხედავად კომპანია საქნახშირი უსასყიდლოდ გადასცეს სახელმწიფოს“⁴. საქართველოს მთავრობა არ დათანხმდა⁵ კომპანიის შეთავაზებას, თუმცა,

¹ შპს საქნახშირი, კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება და მმართველობის ანგარიშგება დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად საანგარიშგებო წლისთვის, რომელიც დასრულდა 2018 წლის 31 დეკემბერს

² ტყიბული - გამოცხადებული სიკვდილის ქალაქი, აგრონი: ზაზა წულაძე, 9 აპრილი, 2018, ამერიკის ხმა

³ ტყიბულის შახტაში 6 ადამიანი დაიღუპა, 3 დაშავდა, რეგინფო, 5 აპრილი, 2018

⁴ მზად ვართ საქნახშირი სახელმწიფოს უსასყიდლოდ გადავცეთ - საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფი, on.ge, 16 ივლისი, 2018

⁵ ხელისუფლების პასუხი საქნახშირს: შახტის მართვა სახელმწიფოს საქმე ნამდვილად არ არის, on.ge, 26 ივლისი, 2018

როგორც ჩანს, ამ პერიოდიდან საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფმა საქნახშირის გასასხვისებლად მომზადება დაიწყო. 2018 წლის აგვისტოში GIG-მ გადაწყვიტა საქნახშირის საფირმო სახელწოდების - შპს საქნახშირი (ჯი-აი-ჯი ჯგუფი), შეცვლა. კომპანიის სახელწოდებას ჩამოშორდა „(ჯი-აი-ჯი ჯგუფი)“, რაც სანარმოს საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფი-GIG-ის პოლდინგში გაერთიანებაზე მიანიშნებდა. 2018 წლის სექტემბერში შეიცვალა, ასევე, სანარმოს ელექტრონული ფოსტის მისამართი: არსებული - posta@gig.ge, შეიცვალა info@saqnakhshiri.ge-ით. GIG-ის მოთხოვნითვე, საქნახშირის სამენარმეო რეესტრში დაფიქსირებულ მონაცემებიდან ამოღებულ იქნა საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფის მისამართი, რომელიც მანამდე ამონაწერში იურიდიული მისამართისაგან განსხვავებული მისამართის სახით იყო დაფიქსირებული.

კომპანიის 2018 წლის ფინანსური და მმართველობის ანგარიში⁶ აღნიშნულია, რომ „2019 წლის 27 აპრილს საქართველოს ინდუსტრიულმა ჯგუფმა გააფორმა მემორანდუმი Shanxi Coking Coal Group Co LTD⁷-თან, რომელიც წარმოადგენს ჩინეთის უდიდეს ნახშირის მომწოდებელ ორგანიზაციას. მოცემული თანამშრომლობის ფარგლებში იგეგმება, ჩინური მხარის შპს საქნახშირის კაპიტალში მონაწილეობით, მინდელის შახტის განახლება და წარმოების მოცულობის გაზრდა. ასევე, იგეგმება ახალი მაღალტექნოლოგიური შახტის მშენებლობა“. თუმცა, როგორც ჩანს, მოგვიანებით გეგმები შეიცვალა.

2019 წლის სექტემბერში ხელფასების მოთხოვნით დაწყებული პროტესტისა და დასაქმებულთა შიმშილობის ფონზე, სიტუაციის დასარეგულირებლად ადგილზე ჩასულმა ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრმა, ნათია თურნავამ საზოგადოებას ამცნო, რომ საქნახშირს ახალი მფლობელი ეყოლებოდა, რომელიც სახელფასო დავალიანებებსაც დაფარავდა და შახტების უახლოეს მომავალში ამუშავებასაც უზრუნველყოფდა⁸. მინისტრის თქმით, ახალი მფლობელი აფრიკის და შავის ზღვის აუზში ნახშირის გაყიდვის გამოცდილებით ქართველი და უკრაინელი ბიზნესპარტნიორების მიერ დაფუძნებული კომპანია გახდებოდა. იმავე დღეს გაირკვა, რომ სანახშირის ახალი მფლობელი გახდა კომპანია Steel International trading company, რომლის სახელით საზოგადოებას ალექსანდრე ჩოჩია ესაუბრებოდა⁹. როგორც ჩოჩია აცხადებდა, კომპანიას დაგეგმილი ჰქონდა "საქნახშირის" განვითარებისათვის საწყისად 8 მილიონ ლარიანი გეგმის განხორციელება, რომელსაც უახლოეს მომავალში საზოგადოებას და სახელმწიფოს წარუდგენენ. მისივე განცხადებით, სახელმწიფოსთან მიმდინარეობდა მოლაპარაკებები ქვანახშირზე მომუშავე 150მგვ-იანი თბოელექტროსადგურის მშენებლობის ვადებთან დაკავშირებით¹⁰.

მოგვიანებით, ჯი-აი-ჯი ჯგუფმა გააკეთა განცხადება, რომლის თანახმად „საქნახშირი“ ჯი-აი-ჯი ჯგუფმა, ტყიბულში 13 წლიანი ოპერირების შემდეგ, მიიღო გადაწყვეტილება, რომ საკუთარი აქტივები სიმბოლურ ფასად გადაეცა კომპანია „Steell International trades company“-ისთვის, რომელიც ეკონომიკის სამინისტროს მიერ იყო რეგომენდებული“¹¹.

⁶ შპს საქნახშირი, კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება და მმართველობის ანგარიშგება დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად საანგარიშგებო წლისთვის, რომელიც დასრულდა 2018 წლის 31 დეკემბერს

⁷ ჩინეთის ერთ-ერთი უმსხვილესი სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული კომპანია.

⁸ „საქნახშირი მუშაობას ნოემბრიდან განაახლებს, ხელფასებს ახალი მფლობელი დაფარავს“, bpi.ge, 26.09.2019

⁹ ვინ გახდა „საქნახშირის“ ახალი მფლობელი - ინტერვიუ Steel International Trading Company-ს მენეჯერთან, bm.ge/, 27 სექტემბერი, 2019

¹⁰ ინვესტორი „საქნახშირს“ ერთ კვირაში გადაიბარებს, bm.ge, 28 სექტემბერი 2019

¹¹ საქნახშირის განცხადება, 11.10.2019

ახალი მესაკუთრე

მენარმეთა და არასამენარმეთ იურიდიულ პირთა რეესტრის თანახმად, 2019 წლის 27 სექტემბრიდან შპს „საქნახშირის“ მფლობელი 2018 წლის 20 თებერვალს რეგისტრირებული შპს „სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდინგ კომპანია“ (ს/კ 405254692). შპს „სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდინგ კომპანიის“ 100% წილის მფლობელი და ამავდროულად დირექტორი გიორგი ჭელიძეა.

საქნახშირის გარდა, გიორგი ჭელიძე არის შპს „მეამას“ (405139425) მენილე, შპს სი ეფ პის (405301613) მენილე და დირექტორი, შპს სითი გარდენის (405261988) მფლობელი და დირექტორი, შპს „კინგ დევიდ ოფისების“ (405219918) მფლობელი და დირექტორი, შპს მობილ კრედიტის (404390547) მენილე, შპს ჭელიძე და პარტნიორების (204537803) მენილე, შპს გეო კოს (405334918) დირექტორი, შპს ნოვუს ინვესტმენტ გრუპის (405330556) მფლობელი და დირექტორი, შპს კავკასუს ონლაინი თიმ¹² (415080637) დირექტორი, შპს ჯი ენ ერ მენეჯმენტის (405356305) მენილე და **შპს ჯითიეს - ჯორჯია ტერმინალ სერვისის** (405359222) დირექტორი.

შპს ჯითიეს - ჯორჯია ტერმინალ სერვისის (405359222) 100% წილის მფლობელი შპს **ჯორჯიან მანგანეზია** (230085797). ასევე, 2019 წლის აპრილიდან ჯორჯიან მანგანეზის დროებითი გარემოსდაცვითი მმართველის, ნიკოლოზ ჩიქოვანის გადაწყვეტილებითა და გიორგი ჭელიძის თანხმობით, შპს **ჯორჯიან მანგანეზის** იურიდიული მისამართი გიორგი ჭელიძის საკუთრებაში არსებულ „კინგ დევიდ ოფისების“ შენობაშია.

შპს „სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდინგ კომპანიის“ სარეგისტრაციო დოკუმენტებში საერთოდ არ ჩანს ალექსანდრე ჩოჩია, რომელიც კომპანიის გამოჩენიდან ერთადერთი ადამიანი იყო, რომელიც საჯაროდ საუბრობდა კომპანიის სახელით. ალექსანდრე ჩოჩია არაერთი კომპანიის სარეგისტრაციო დოკუმენტაციაში ფიგურირებს, რომელთაგან რამდენიმეა საგულისხმო საქნახშირთან მიმართებაში.

ალექსანდრე ჩოჩია არის 2019 წლის 4 ოქტომბერს დარეგისტრირებული შპს ჯი ენ ერ მენეჯმენტის (405356305) დირექტორი და 50% წილის მენილე. ამავე კომპანიის 50% გიორგი ჭელიძე ფლობს.

2015 წელს სს პრივატბანკის სს საქართველოს ბანკთან შერწყმამდე ალექსანდრე ჩოჩია 2007-2014 წლებში უკრაინულ „პრივატ ჯგუფის“ საკუთრებაში არსებული პრივატბანკის დირექტორთა საბჭოს თავმჯდომარე და 1.3% წილის მფლობელი (2012 წ მდგომარეობით)¹³ იყო. როგორც ცნობილია, უკრაინული „პრივატ ჯგუფის“ დამფუძნებლები [იგორ კოლომთისკი](#) და [გენადი ბოლოუბოვი](#) 2007 წლიდან „ჯორჯიან მანგანეზის“ (230085797) მფლობელი GEORGIAN AMERICAN ALLOYS INC¹⁴-ის მესაკუთრეები არიან.

2020 წლის 9 ივნისს შპს ჯორჯიან მანგანეზი - წარმოდგენილი სპეციალური მმართველით, ნიკოლოზ ჩიქოვანით და შპს სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდინგ კომპანი - წარმოდგენილი გიორგი ჭელიძით შეთანხმდნენ „დაფუძნდეს კომპანია შემდეგი დასახელებით: ქართულად: შპს „ჯი ემ ენერჯი“, ინგლისური დასახელებით: „GM ENERGY“ LLC.. შპს „ჯი ემ ენერჯი“-ს წილის მესაკუთრეებად განისაზღვრონ:

- შპს „ჯორჯიან მანგანეზი“ (ს/კ 230085797) – 49% წილის მესაკუთრე;
- შპს „სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდინგ კომპანი“ (ს/კ 405254692) - 51% წილის მესაკუთრე¹⁵.

კომპანიის დირექტორად დაინიშნა გიორგი ქარჩავა.

¹² მფლობელი 211380833, შპს "კავკასუს ონლაინი"

¹³ [გინ არიან საქართველოში ბანკების მფლობელები. b2p.ge](#)

¹⁴ [GEORGIAN AMERICAN ALLOYS INC. Last dossier update: Jan. 13, 2020](#) ©Anti-corruption Action Centre, 2015-2019

¹⁵ შპს „ჯი ემ ენერჯის“ (ს/კ 405390465) დამფუძნებელთა კრების ოქმი

2019 წლის 29 ნოემბერს შპს "სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდიგ კომპანიის" სამეწარმეო რეესტრიდან ამონაწერში გაჩნდა ჩანაწერი წილზე გირავნობის უფლების რეგისტრაციასთან დაკავშირებით. შპს-ს მფლობელს გიორგი ჭელიძესა და სს საქართველოს ბანკს შორის გაფორმდა ხელშეკრულება გენერალური საკრედიტო ხაზის შესახებ მაქსიმუმ 2 600 000 აშშ დოლარის ოდენობის თანხაზე. ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულების უზრუნველსაყოფად დაგირავდა შპს "სტილ ინტერნეიშენელ ტრეიდიგ კომპანიის" 100% წილი.

გიორგი ჭელიძე პარტია ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოს აქტიური მხარდამჭერია. 2017-2020 წლებში თვითმმართველობის, საპარლამენტო და საპრეზიდენტო არჩევნების წინ, სამივეჯერ 60 000 ლარი აქვს შეწირული¹⁶. ალექსანდრე ჩოჩიაშვილს 60 000 ლარი 2018 წელს სალომე ზურაბიშვილს, ხოლო 2019 წელს იგივე ოდენობის თანხა პარტია ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოს შეწირა¹⁷. პარტია ქართული ოცნება-დემოკრატიული საქართველოს გულშემატკივარია გიორგი ქარჩავაც - მან პარტია 60000 ლარი 2017 წელს შესწირა, ხოლო 2018 წელს 25000 ლარი.

გენერალური დირექტორი

საქნახშირის მესაკუთრის გამოცვლის შემდეგ საწარმოში პირველი ცვლილება შეეხო გენერალური დირექტორის ცვლილებას. 2019 წლის 3 ოქტომბერს გენერალური დირექტორის თანამდებობა დაიკავა გიორგი ჩხეიძემ, რომელიც საქნახშირის შვილობილი შპს სი-ბი-ემ ჯორჯიას დირექტორია. 2019 წლის 7 ნოემბერს რეგისტრირებული ცვლილების თანახმად, გიორგი ჩხეიძე გათავისუფლდა დაკავებული თანამდებობიდან და მის ნაცვლად საწარმოს გენერალურ დირექტორად შპს კოალ ოფ ჯორჯია (400264361) დაინიშნა; ასევე, დაკავებული თანამდებობიდან გათავისუფლდა საქნახშირის ფინანსური დირექტორი, მიხეილ ტურაბელიძე.

შპს კოალ ოფ ჯორჯია (400264361) 2019 წლის მარტში უკრაინაში 2017 წელს რეგისტრირებულმა შპს სამცხიერო საწარმოო კომპანია უკრსპეცტექნიკამ (21783176, დირექტორი ვიჩესლავ ბოგოსლავსკი) დააფუძნა. კოალ ოფ ჯორჯიას დირექტორი რეგისტრაციის დღიდან ზურაბ ალდგომელაშვილია. 2019 წლის ოქტომბერში შპს-ს სარეგისტრაციო დოკუმენტებში შესული ცვლილების თანახმად, კოალ ოფ ჯორჯიას 50% წილი უსასყიდლოდ გადაეცა შპს "დათვს". თავად შპს „დათვი“ (400275368) ერთი დღით ადრე დარეგისტრირდა სამეწარმეო რეესტრში და მის 10% წილს ფლობს ზურაბ ალდგომელაშვილი, ხოლო 90% რუსეთის ფედერაციის მოქალაქე მიხაილ სოცკი.

2020 წლის 1 სექტემბრის გადაწყვეტილებით, შპს „კოალ ოფ ჯორჯია“ (400264361) ჩანაცვლა ორი კვირით ადრე, 2020 წლის 14 აგვისტოს რეგისტრირებულმა კომპანიამ - შპს „კოალ ჯეორჯიამ“ (400292535). საგულისხმოა, რომ შპს „კოალ ჯეორჯიას“ დირექტორი კვლავ ზურაბ ალდგომელაშვილია, ხოლო მესაკუთრე UNITED EUROPEAN ENERGY CORPORATION (5223179820).

თავად UNITED EUROPEAN ENERGY CORPORATION, მართალია პოლონეთშია რეგისტრირებული, მაგრამ მისი მესაკუთრეები არიან რუსეთის მოქალაქე ლარისა სოპპა (90%) და საქართველოს მოქალაქე ეთერ ალდგომელაშვილი (10%). დირექტორთა საბჭოს თავმჯდომარე კვლავ მიხაილ სოცკია.

UNITED EUROPEAN ENERGY CORPORATION, ასევე, არის ტრანს ლოგისტიკის (405314468) და შპს აქუა ჯეორჯიას (405443033) 100% წილის მფლობელი.

¹⁶ საქართველოში მოქმედი პოლიტიკური პარტიების შემოწირულობები, გამჭირვალობა საქართველო

¹⁷ საქართველოში მოქმედი პოლიტიკური პარტიების შემოწირულობები, გამჭირვალობა საქართველო

გარემოს მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია

ტყიბული გარემოსდაცვითი მდგომარეობის თვალსაზრისით ქვეყნის ერთ-ერთი საგანგაშო ცხელი წერტილია¹⁸. საქნახშირს გააჩნია სამი ძირითადი ობიექტი: შახტა, გამამდიდრებელი საწარმო და თბოელექტროსადგური - სამივე ობიექტს აქვს მწვავე გარემოსდაცვითი პრობლემები, რომელთა გადანწყვისათვის წლებია არაფერი გაკეთებულა.

წიაღით სარგებლობის უფლება

საქნახშირი ერთადერთ ნახშირის მომპოვებელი საწარმოა საქართველოში. ნახშირის მოპოვებასთან ერთად კომპანია ახდენს ნახშირის გადამუშავებას (გამდიდრებას) ნახშირის გამამდიდრებელ ფაბრიკაში და შემგომ რეალიზაციას. ამჟამად კომპანია შემდეგ ლიცენზიებს:

ლიცენზიის ადების თარიღი	ლიცენზიის No.	მოსაპოვებელი ტერიტორია	მოსაპოვებელი რაოდენობა ლიცენზიის მიხედვით	ლიცენზიის ვადა (წელი)
4 სექტემბერი, 2001	№10000246	ტყიბულის ნახშირის მამდიდრებელი ფაბრიკის ნარჩენებით სარგებლობა - 9 ჰა	ჭამური მოპოვება 6 882 000 მ ³	20
14 აგვისტო, 2006	№10000237	ტყიბულ-შაორის ქვანახშირის საბადო – 8 ჰა	მინიმუმ 110 000ტ/წ 2010-2011 წლებში, შემდეგ წლებში ულიმიტო	30
25 დეკემბერი, 2007	№01018	ტყიბულის და ამბროლაურის რაიონი – ლიცენზიის ფართობი 5 479,9 ჰექტარი	233 298 000ტ	45
26 ივლისი, 2016	№1003794	„ტყიბულის“ ფერადი წყების ქვიშაქვის (იმერეთის დროებითი კარიერის უბანი) მოპოვება - ქ. ტყიბულის ტერიტორიაზე ლიცენზიის ფართობი 5.02 ჰექტარი	602400 მ ³	20

კომპანია ახდენს 2 ტიპის ნახშირის რეალიზაციას: რიგითი და გამდიდრებული. 2017 წელს კომპანიამ ჭამურად მოახდინა 224 946 ტონა, ხოლო 2018 წელს 115 060 ტონა ნახშირის რეალიზაცია¹⁹.

კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის²⁰ თანახმად, ქვანახშირის მოპოვება მიმდინარეობს ორ შახტაზე: მინდელისა და ძიძიგურის სახ. შახტებზე. ძიძიგურის სახ. შახტაზე ქვანახშირის მარაგები თითქმის ამოწურულია და ის რიგით უბნად არის შესული მინდელის სახ. შახტის შემადგელობაში. მინდელის სახ. შახტის ფართობია 43 018 მ². ძიძიგურის სახ. შახტის ფართობია 36 192მ². 01.01.2020 წლისათვის მინდელის სახ. შახტის ქვანახშირის მარაგი შეადგენს 45,2 მლნ. ტონას, ხოლო ძიძიგურის სახ. შახტის ქვანახშირის მარაგი შეადგენს 0,94 მლნ. მინდელის სახელობის შახტაზე დასაქმებულია 1091 ადამიანი, მათგან 894 სამთო მუშაა. კომპანიის ადმინისტრაცია მუშაობს 9 საათიდან 6 საათამდე. წელიწადში სამუშაო დღეთა რაოდენობა შეადგენს 250 დღეს. შახტები მუშაობენ ოთხცვლიანი უწყვეტი რეჟიმით. ერთი ცვლის ხანგრძლივობა 6 სთ-ია.

¹⁸ საზოგადოებრივი მაუწყებლის გადაცემა“ რეალური სივრცე“ – „ტყიბული ეკოლოგიური კატასტროფის წინაშე“

¹⁹ [შპს საქნახშირი, კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება და მმართველობის ანგარიშგება დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად საანგარიშგებო წლისთვის, რომელიც დასრულდა 2018 წლის 31 დეკემბერს](#)

²⁰ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ შეითანხმა N 5540/01 წერილით, 17/06/2020

ლიცენზიის პირობების შემოწმება

წიალის ეროვნული სააგენტოს მიერ მოწოდებული ინფორმაციის თანახმად, 2018 წელს მოხდა საქნახშირის საკუთრებაში არსებული №01018 ლიცენზიის პირობების შემოწმება. ამ ფაქტისა და შემოწმების შედეგების შესახებ ინფორმაცია დაინტერესებულმა პირმა მხოლოდ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის საფუძველზე შეიძლება შეიტყოს.

წიალის ეროვნული სააგენტოს მიერ მოწოდებული დოკუმენტებიდან ირკვევა, რომ 2018 წლის 26 ივნისიდან 1 ივლისის ჩათვლით ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტომ შპს „საქნახშირის“ სალიცენზიო ფართობში ნარდობის ხელშეკრულების მქონე დამოუკიდებელი სუბიექტების საქმიანობა შეისწავლა. „შესწავლისას სსიპ - ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს მიერ წინასწარ განისაზღვრა „ნახშირის შახტების უსაფრთხოების შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მინიმალური მოთხოვნები, რომელთა შემოწმებისას გამოვლინდა, რომ ამ მოთხოვნათა უმრავლესობა დარღვეულია, მათ შორის გამოვლინდა ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისათვის საფრთხის შემცველი შემდეგი დარღვევები:

1. ზემოაღნიშნულ მენარმე სუბიექტებზე ნარდობით გადაცემულ ობიექტებზე მომუშავე პერსონალი არ არის აღჭურვილი მაგნე/ფეთქებადსაშიში აირების შემცველობის საკონტროლო ავტომატური ხელსაწყოებით, სპეცტანსაცმელით და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებით - თვითმაშველებით. გვირაბებში არ წარმოებს მეთანისა და ნახშირჟანგის შემცველობის გაზომვა.
2. ობიექტებზე შესაძლო ავარიების თავიდან აცილებისა და სალიკვიდაციო სამუშაოების განხორციელების მიზნით სამენარმეო სუბიექტებს არ აქვთ გაფორმებული ხელშეკრულება აღნიშნულ სამუშაოებზე სპეციალიზებულ სამთო-სამაშველო სამსახურთან.
3. სამთო სამუშაოების უსაფრთხო წარმოებაზე არ არის განსაზღვრული ტექნიკური ხელმძღვანელი პირი, რომელსაც უნდა გააჩნდეს შესაბამისი განათლება.
4. მიწისქვეშა გამონამუშევრებში და მიწის ზედაპირზე მყოფ პერსონალს შორის არ არის უზრუნველყოფილი სატელეფონო კავშირი.
5. რამოდენიმე ობიექტის გარდა მიწისქვეშა გამონამუშევრებში არ არის დამონტაჟებული ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების ამოღებისათვის განკუთვნილი წყალამოსალვრელი სისტემა.
6. მიწისქვეშა გვირაბებს არ გააჩნიათ და არც არის განსაზღვრული მათ პროექტებში, მიწის ზედაპირზე ამოსასვლელი ერთზე მეტი დამოუკიდებელი გასასვლელი და ძირითად გამონამუშევრებში არ არის დამონტაჟებული მაგნე/ფეთქებადსაშიში აირების კონცენტრაციის კონტროლის ელექტრონული სისტემა. არ წარმოებს გვირაბებში ჩამსვლელთა (ამომსვლელთა) აღრიცხვა.
7. არ ხდება გამოუყენებელი გვირაბების იზოლირება ზღუდარებით, რომელითაც უნდა გამოირიცხოს მაგნე/ფეთქებადსაშიში აირების მოხვედრის შესაძლებლობა მოქმედ გვირაბებში.
8. ჩიხური გვირაბებისთვის განკუთვნილ ადგილობრივი განიავების ვენტილატორების უმეტესობა არის არაქარხნული შესრულების და არცერთს არ გააჩნია ტექნიკური დოკუმენტაცია. ვენტილატორებთან არ არის დადგმული დაფა, რომელზეც უნდა აისახოს გვირაბის განიავების ძირითადი პარამეტრები, შესაბამისად გვირაბების განიავება ხორციელდება არასტანდარტული მეთოდით.
9. გვირაბებში ელ.გაყვანილობის გადაბმა ხდება აფეთქებაუსაფრთხო მოწყობილობის გარეშე და შესაბამისად გაუმართავია.
10. მიწის ზედაპირზე კუსტარულად დამონტაჟებულ ჯალამბრებს მუშა მუხრუჭთან ერთად არ აქვთ დამცავი მუხრუჭი.
11. ელექტრო მოწყობილობებს არ გააჩნიათ ტექნიკური დოკუმენტაცია და არ აქვთ ადგილობრივი ჩამიწება.

12. მიუხედავად იმისა რომ საექსპლუატაციო სამუშაოების პროექტი არასრულყოფილია, მიწისქვეშა გვირაბების გაყვანა-გამაგრება არ შეესაბამება მასში მოცემულ გვირაბის გაყვანასთან განსაზღვრულ პარამეტრებს, კერძოდ: შემცირებულია გვირაბის კვეთი, დარღვეულია გვირაბის სამაგრებს შორის მანძილები, გვირაბის შესასვლელი არ არის გამაგრებული მესრული სამაგრით, გვირაბის გამაგრებისთვის გამოყენებულია არასტანდარტული მასალები და სხვა.

სააგენტოს მიერ დოკუმენტაციის შესწავლის საფუძველზე და ზემოაღნიშნული შეუსაბამობების გათვალისწინებით შპს „საქნახშირი (ჭი-აი-ჭი ჯგუფი)“-ს მიეცა შემდეგი სახის დასკვნა და რეკომენდაცია:

„სააგენტოს მიერ ობიექტების დათვალიერებისას გამოიკვეთა, რომ აღნიშნული სუბიექტები ნახშირის მოპოვებას ახორციელებენ კუსტარული არატრადიციული ხერხით. მოპოვებითი პროცესი მიმდინარეობს მინიმალური მექანიზაციის პირობებში და დარღვეულია ნახშირის შახტების უსაფრთხოების წესების მოთხოვნების უმეტესი ნაწილი, რაც რეალურ საფრთხეს უქმნის ადგილზე მომუშავეთა სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას.

აღსანიშნავია, რომ შპს „საქნახშირი (ჭი-აი-ჭი ჯგუფი)“-ს მიერ მენარმეებთან დადებული ხელშეკრულების 2.3. პუნქტის მიხედვით ყველა მენარმე სუბიექტი ვალდებული იყო „ნახშირის შახტების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი“-ით გათვალისწინებული ისეთი მოთხოვნების დარღვევისას, რომლებიც საფრთხეს უქმნის მომუშავეთა სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას, დაუყოვნებლივ შეეჩერებინა საექსპლუატაციო სამუშაოები, ასევე ამავე ხელშეკრულების 3.3.3. პუნქტის მიხედვით ზემოაღნიშნული დარღვევების არსებობის შემთხვევაში შპს „საქნახშირი (ჭი-აი-ჭი ჯგუფი)“-ს ჰქონდა უფლებამოსილება შეეჩერებინა სამუშაოების წარმოება და დაუყოვნებლივ შეეწყვიტა ან შეეჩერებინა ხელშეკრულების მოქმედება, რაც არ განხორციელდა.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, რომ დაფიქსირებული დარღვევების პირობებში შპს „საქნახშირი (ჭი-აი-ჭი ჯგუფი)“-ს მიერ შეწყდეს სანარდო ხელშეკრულება მათ სალიცენზიო ტერიტორიაზე მოქმედ სუბიექტებთან და გვირაბებში ადამიანების შესაძლო შესვლის/ჩაგარდნის, ენდოგენური ხანძრების წარმოშობის და სხვა საფრთხის შემცველი ფაქტორების თავიდან აცილების მიზნით ობიექტების ლიკვიდაცია და კონსერვაცია განხორციელდეს „ნახშირის შახტების უსაფრთხოების შესახებ ტექნიკური რეგლამენტი“-ს მე-14 მუხლის მოთხოვნათა შესაბამისად²¹.

2018 წლის 27-30 ივნისს „საქნახშირის“ სალიცენზიო ფართობში ნარდობის ხელშეკრულების მქონე დამოუკიდებელი სუბიექტების საქმიანობა წიაღის ეროვნულმა სააგენტომაც შეისწავლა. შესწავლამდე კომპანიის იერ მოწოდებული ინფორმაციის საფუძველზე დადგინდა რომ წიაღის მოპოვებას ნარდობის ხელშეკრულების საფუძველზე 23 პირი ახორციელებდა. ამასთან კომპანიამ ვერ წარადგინა აღნიშნულ უბნებზე წიაღით სარგებლობის საპროექტო დოკუმენტაცია.

ყოველივე აღნიშნული საფუძველზე, შპს "საქნახშირის" მიმართ შედგა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი ლიცენზიით განსაზღვრული პირობების, კერძოდ: საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის #450 დადგენილების მე-9 მუხლით განსაზღვრული ექსპლუატაციის წესების და ნორმების და "წიაღის შესახებ" საქართველოს კანონის 42-ე და 47-ე მუხლებით განსაზღვრული წიაღით სარგებლობის უსაფრთხოების მოთხოვნების დარღვევის გამო. სამართალდარღვევის ოქმი და მასალები განიხილა ტყიბულის მაგისტრატმა სასამართლომ და 2018 წლის 28 სექტემბრის #4/80-18 დადგენილებით, შპს "საქნახშირი" სცნო ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 57³-ე მუხლის მეორე ნაწილით გათვალისწინებული

²¹ სსიპ - ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს უფროსის 2018 წლის 19 ივლისის №07/1247 წერილი

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩაღწევაში და დააკისრა 2000 ლარის ოდენობით ჯარიმის გადახდა.

წიალის ეროვნულმა სააგენტომ შპს საქნახშირს აუკრძალა მოპოვებითი სამუშაოების წარმოება #10000236 (01018) ლიცენზიის სამთო მინაკუთვნი არსებულ გარე შახტებზე, სადაც სამუშაოები ხორციელდებოდა ნარდობის ხელშეკრულების საფუძველზე საძიებო-საექსპლუატაციო სამუშაოების მწარმოებელი დამოუკიდებელი მენარდე სუბიექტების მიერ, სანამ არ იქნება დაცული ექსპლუატაციის წესები და ნორმები. და უსაფრთხოების მოთხოვნები²².

2020 წლის 7 ნოემბერს მწვანე ალტერნატივამ მიმართა წიალის ეროვნულ სააგენტოს და მოითხოვა: 2018-2020 წ.წ.-ში ტყიბული-შაორის საბადოზე შპს საქნახშირზე გაცემული სასარგებლო წიალისეულის მოპოვების ლიცენზიების პირობების შესრულების მდგომარეობის ამსახველი დოკუმენტები: 1. სანარმოს მიერ წარმოდგენილი ანგარიშები და 2. მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ ჩატარებული შემოწმების მასალები (მათ შორის სამართლებრივი დავის ამსახველი დოკუმენტები ასეთი არსებობის შემთხვევაში). 2020 წლის 19 ნოემბერს წიალის ეროვნულმა სააგენტომ მწვანე ალტერნატივას მოთხოვნა შპს საქნახშირს გადაუგზავნა და სთხოვა 'შესაძლო მოკლე ვადაში' ეცნობებინა 'პოზიცია საჯარო ინფორმაციის გაცემის თაობაზე'. უნდა ვიგარაუდოთ, რომ კომპანიების პოზიციას საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე წიალის ეროვნული სააგენტო ითხოვდა 'წიალის შესახებ' კანონის 29-ე მუხლის საფუძველზე, რომელზე დაყრდნობითაც სააგენტომ მიიჩნია, რომ მოთხოვნილი ინფორმაცია არის ლიცენზიანტის საკუთრება და მისი სხვისთვის გადაცემა მხოლოდ მესაკუთრესთან შეთანხმების უნდა მოხდეს.

საჯარო სამართლის იურიდიული პირი
წიალის ეროვნული სააგენტო

KAZ0115439277421

მისამართი: თბილისი, დავით აღმაშენებლის გამზ. N150 ცელი: +995 581 48 40 51; ფაქსი: +995 32 243 95 82

22/474 19 / ნოემბერი / 2020 წ.

შპს "საქნახშირს"
ახალი: ააიპ "მწვანე ალტერნატივას"

გაცნობებთ, რომ სსიპ - წიალის ეროვნული სააგენტოს, მიმდინარე წლის 17 ნოემბერს, № 04/03-807 (სააგენტოში რეგისტრაციის N 10071) განცხადებით მომართა არასამთავრობო ორგანიზაცია "მწვანე ალტერნატივა".

დანართის საბით გთავაზობთ აღნიშნულ წერილს და გთხოვთ, შესაძლო მოკლე ვადაში, გვაცნობთ თქვენი პოზიცია საჯარო ინფორმაციის გაცემის თაობაზე.

დანართი: 1 გვერდი.

სსიპ წიალის ეროვნული სააგენტოს საჯარო ინფორმაციის ხელმძღვანელის მოხელისა და პროაქტიული გამოქვეყნებაზე პასუხისმგებელი პირი

საერთაშორისო შტამისა და ელ.წილის აღიარება

თამარ მახარაძე

ინფორმაციის მოთხოვნიდან 4 თვის შემდეგაც წიალით სარგებლობის ლიცენზიების პირობების შესრულების შესახებ მოთხოვნილი ანგარიშები მწვანე ალტერნატივას არ გადასცემია.

2020 წლის 17 ნოემბერს მწვანე ალტერნატივამ სსიპ - ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოსაც მიმართა და მოითხოვა 2019-2020წ.წ. სააგენტოს მიერ მინდელის შახტის ტექნიკური ინსპექტირების ანგარიში და ინსპექტირებისას გამოვლენილი დარღვევის აღმოფხვრისათვის გატარებული ღონისძიებების შესახებ კომპანიის მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაცია.

ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტომ მოგვანოდა ინფორმაცია განუვლი სამუშაოს შესახებ. სააგენტოს ინფორმაციის თანახმად: „2019-2020 წლებში სააგენტომ ტყიბულის შახტში განახორციელა ექვსი ტექნიკური ინსპექტირება, რომელთა დროსაც, საერთო ჯამში, დაფიქსირდა 49 შეუსაბამობა (მათ შორის 2 არაარსებითი, 46 არსებითი და 1 კრიტიკული ხარისხის შეუსაბამობა) და ობიექტი დაჯარიმდა 13 000 ლარით. აღნიშნული დარღვევების ნაწილი, დღეის მდგომარეობით, გამოსწორებულია დადგენილ ვადებში.

²² სსიპ წიალის ეროვნული სააგენტოს უფროსის 2019 წლის 4 თებერვლის # 22/495 წერილი შპს საქნახშირის გენერალურ დირექტორს

დარჩენილი დარღვევების გამოსწორებისათვის, სააგენტოს მიერ განსაზღვრულია შესაბამისი ვადა, რა ვადაშიც შპს „საქნახშირი“ ვალდებულია უზრუნველყოს მათი გამოსწორება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, სააგენტოს მიერ კვლავ გატარდება კანონით განსაზღვრული ზომები²³. სამწუხაროდ, სააგენტომ მხოლოდ დაჯარიმების შესახებ დადგენილებების ასლი გადმოგვცა.

გარემოსდაცვითი ნებართვები

სხვადასხვა დროს საქნახშირის საკუთრებაში არსებულ საწარმოებზე გაცემულია დადებითი ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნები:

გამამდიდრებელი ფაბრიკა

1. ქალაქ ტყიბულში, მდინარე ტყიბულას მარჯვენა სანაპიროზე, ყოფილი ცენტრალური გამამდიდრებელი ფაბრიკის ტერიტორიაზე ქვანახშირის გამამდიდრებელი საწარმოს მოწყობისათვის და ძიძიგურისა და მინდელი სახელობის შახტებში მოპოვებული რიგითი ნახშირის გრავიტაციული მეთოდით გამამდიდრებისათვის.

[2008 წლის 16 მაისის დასკვნა](#) გაცემულია სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამას“ მიერ მომზადებული გარემოზე ზემოქმედების ანგარიშის ეკოლოგიური ექსპერტიზის საფუძველზე, დოკუმენტი ხელმისაწვდომია გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებ-გვერდზე: [გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების რუკა/რეესტრი](#).

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის პირობების თანახმად, საწარმო ვალდებულია:

1. საქმიანობა განახორციელოს გზმ ანგარიშით წარმოდგენილი ტექნოლოგიური რეგლამენტის შესაბამისად;
2. საქმიანობის დაწყებამდე საწარმოში გამოყენებული დინამიკური დანადგარები დააკომპლექტოს ვიბრაციის მაიმოლირებელი საშტატო ამორტიზატორებით;
3. საქმიანობის დაწყებამდე ფუჭი ქანების სანაყაროდან ხშირი წვიმებსა და ღვარცოფების დროს მდ. ტყიბულას დაბინძურების თავიდან ასაცილებლად მიწაყრილთან ერთად მოაწყოს ჯებირი; სანაყაროს პერიმეტრის გამწვანება განახორციელოს რეგიონისათვის დამახასიათებელი, არაინვაზიური სახეობებით;
4. საწარმოს ექსპლუატაციის პროცესში ფუჭი ქანების ტრანსპორტირებისათვის გამოიყენოს თანამედროვე, შედარებით დაბალი ხმაურის წარმომქმნელი ავტომობილები;
5. საქმიანობის დაწყებამდე გამამდიდრებელ საამქროში და სხვა დახურულ სამუშაო ადგილებში მოაწყოს გამწოვი ვენტილაციის სისტემები;
6. განახორციელოს გზმ ანგარიშით წარმოდგენილი გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებები;
7. საწარმოს ექსპლუატაციაში შესვლამდე განახორციელოს სამშენებლო-სარეკონსტრუქციო სამუშაოებისათვის გამოყენებული ტერიტორიის კეთილმოწყობა. საცხოვრებელი ზონის საზღვარზე მოაწყოს ხე-მცენარეების დამცავი ზოლი;
8. საწარმოს ექსპლუატაციაში შესვლიდან 3 თვის განმავლობაში უზრუნველყოს გარემოსდაცვითი გეგმისა და ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება; მონიტორინგის გეგმაში გათვალისწინებული იქნას საწარმოს ექსპლუატაციისას სრული აკუსტიკური ანგარიშის ჩატარება; აღნიშნული გეგმები შეთანხმდეს საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსთან;

²³ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს 2020 წლის 10 დეკემბრის #03/1731 წერილი

9. უზრუნველყოს საწარმოში დასაქმებული მუშაკების წინასწარი და პერიოდული სამედიცინო შემოწმება.

2020 წლის ივნისში შპს „საქნახშირმა“ გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან შეთანხმდა ნარჩენების მართვის გეგმა, რომელიც 2020-2022 წლებს მოიცავს.

როგორც გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ მოწოდებული დოკუმენტაციიდან ირკვევა 2020 წლის 12 მარტს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის დასავლეთის რეგიონული სამმართველოს თანამშრომელმა შეადგინა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის შესახებ ოქმი, იმ საფუძველზე რომ საწარმოს არ ჰქონდა წარდგენილი 2019 წლის ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევის აღრიცხვის მონაცემები. **საწარმო დაჯარიმდა 150 ლარით.**

თბოელექტროსადგური

2. ქალაქ ტყიბულში ქვანახშირის გამამდიდრებელი ფაბრიკის მახლობლად ადგილობრივ ქვანახშირზე მომუშავე 13,2 მგვტ. სიმძლავრის თბოელექტროსადგურის (თეს) მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის. დასკვნა, ასევე, რიგი სავალდებულოდ შესასრულებელი პირობებით გაიცა.

[2011 წლის 5 იანვრის დასკვნა](#) გაცემულია სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა „გამას“ მიერ მომზადებული გარემოზე ზემოქმედების ანგარიშის ეკოლოგიური ექსპერტიზის საფუძველზე, დოკუმენტი ხელმისაწვდომია გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებ-გვერდზე: [გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების რუკა/რეისტი](#)

დასკვნის პირობების თანახმად, საქნახშირი ვალდებულია:

1. საპროექტო ობიექტის მშენებლობა და ექსპლუატაცია გზშ-ს ანგარიშით წარმოდგენილი სქემის შესაბამისად;
2. ობიექტის ექსპლუატაციაში გაშვებამდე, საწარმოს მოწყობილობის გაშვება-გამართვითი სამუშაოების შემდეგ, წნევისა და მაღალი ტემპერატურის რეჟიმში მომუშავე ტექნოლოგიური მოწყობილობის ტესტირების დოკუმენტაციის სსიპ „გარემოს ეროვნულ სააგენტოში“ წარდგენა.
3. გარემოსდაცვითი მონიტორინგის (თვითმონიტორინგი) წარმოება და მაკონტროლებელი ორგანოების მოთხოვნისამებრ წარდგენა;
4. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან ხმაურის ინტენსივობის მონიტორინგი წარმოება და მაკონტროლებელი ორგანოების მოთხოვნისამებრ წარდგენა;
5. „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტში“ წარმოდგენილი მავნე ნივთიერებების გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროების, ასევე აირმტვერდამჭერი მოწყობილობების პარამეტრების დაცვა და შესაბამისად, დადგენილი ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება;
6. ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზღშ) ნორმატივების შესრულება;
7. საწარმოს პერიმეტრზე მრავალწლიანი ნარგავებით გამწვანება-განაშენიანება;
8. წარმოქმნილი სახიფათო ნარჩენების (ზეთების ნარჩენები, ზეთებით დაბინძურებული ჩვრები, ვადაგასული და მწყობრიდან გამოსული აკუმულატორები, სატრანსპორტო საშუალებების

ფილტრები და სხვა) დროებითი განთავსების შენობის მოწყობა გარემოსდაცვითი მოთხოვნების გათვალისწინებით;

9. სახიფათო ნარჩენების შემდგომი მართვის (გადამუშავება, გაუვნებელყოფა ან განთავსება) მიზნით სათანადო გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე ორგანიზაციებზე გადაცემა;
10. ნარჩენების მართვა წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემული ნარჩენების მართვის გეგმის შესაბამისად;
11. წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშით განსაზღვრული სავალდებულო მოთხოვნების, რეკომენდაციებისა და გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების შესრულება.

2020 წლის 12 მარტს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის დასავლეთის რეგიონული სამმართველოს თანამშრომელმა ამ შემთხვევაშიც დააფიქსირა ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა, რომელიც, ასევე, ატმოსფერულ ჰაერში მაგნე ნივთიერებების გაფრქვევის აღრიცხვის 2019 წლის მონაცემების წარუდგენლობაში მდგომარეობდა. საწარმოს დაეკისრა 150 ლარიანი ჯარიმის გადახდა.

ამასთან ბუნდოვანია, თბოსადგურის ფუნქციონირებისა და საკუთრების საკითხი. შპს საქართველოს საერთაშორისო ენერჯეტიკული კორპორაციის 2019 წლის ფინანსური და მმართველობის [ანგარიშის](#) თანახმად:

„2019 წლის სექტემბერში კომპანიამ 16,621 ათას ლარად, დღგ-ის ჩათვლით, შპს „საქნახშირისგან“ შეისყიდა თბოელექტროსადგურის კუთვნილი ძირითადი საშუალებები. იმავედროულად, შპს „საქნახშირმა“ კომპანიისგან 5,311 ათას ლარად, დღგ-ის ჩათვლით, შეისყიდა ძირითადი საშუალებები, რომლებიც დაკავშირებული იყო ქვანახშირის გადამამუშავებასთან. შესყიდული და გაყიდული ძირითადი საშუალებების სამართლიანი ღირებულება მიღებული იქნა კომპანიისგან დამოუკიდებელი შემფასებლის მიერ ჩატარებული შეფასებით. ამ ორი ტრანზაქციის შედეგად, კომპანიას წარმოეშვა ვალდებულება შპს „საქნახშირის“ მიმართ 11,310 ათასი ლარის ოდენობით, რომელიც გაიქვითა კომპანიის მიერ შპს „საქნახშირზე“ გაცემულ სესხებთან. აღნიშნული გაქვითვის შედეგად, კომპანიის მიერ გაცემული სესხების ნაშთმა შეადგინა 3,790 ათასი ლარი. იმის გამო, რომ კომპანიის უშუალო მშობელის შვილობილი, შპს „საქნახშირი“ საოპერაციო საქმიანობის გამო ფინანსურ სირთულეებს განიცდიდა, კომპანიამ მას აპატია მასზე გაცემული სესხის დარჩენილი ნაწილი იმის გამო, რომ შპს „პოლდინგი საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფის“ ხელმძღვანელობამ მიიღო შპს „საქნახშირის“ გაყიდვის გადაწყვეტილება.

პირობების შესრულების შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობა

2018 წლის 1 იანვრიდან გარემოსდაცვითი შეფასებების კოდექსის ამოქმედებასთან ერთად გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო ვალდებულია²⁴ სამინისტროს ვებ-გვერდზე გამოაქვეყნოს საქმიანობის შემდგომი ანალიზი, რომელიც მოიცავს:

- ა) პირობებისა და შემარბილებელი ღონისძიებების მონიტორინგს;
- ბ) საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოზე ზემოქმედების ანალიზს;
- გ) გზშ-ის ანგარიშით გათვალისწინებული გარემოს მახასიათებლების ცვლილებების შეფასებას.

²⁴ გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-17 მუხლი.

ეს ვალდებულება კოდექსის ამოქმედებიდან მეოთხე წელსაც კი არ სრულდება - არც საქნახშირის და არც ნებისმიერი სხვა საწარმოს მიმართ. პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის მოპოვება მხოლოდ საჯარო ინფორმაციის მოთხოვნის საფუძველზე შესაძლებელია.

ადამიანისათვის (შრომისათვის) უსაფრთხო გარემო

მაღალი რისკის საწარმოებში შრომის უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად 2017 წლის 11 მაისს გამოიცა ორი მინისტრის ერთობლივი ბრძანება „საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ერთობლივი მონიტორინგის ჯგუფის შექმნის შესახებ“²⁵. ბრძანებით, მძიმე, მაგნე და საშიშპირობებიან, ასევე მომეტებული ტექნიკური საფრთხის შემცველ სამუშაო ადგილებზე, რომლებიც შეიცავს მომეტებულ რისკს ადამიანის სიცოცხლის და ჯანმრთელობისთვის, შრომის პირობების მონიტორინგისა და ობიექტის ტექნიკური ინსპექტირების მიზნით, შეიქმნა ერთობლივი მონიტორინგის ჯგუფი, ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოსა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტის წარმომადგენელთა შემადგენლობით.

ბრძანების ამოქმედებიდან მალევე ცნობილი გახდა, რომ საქნახშირი ერთ-ერთი პირველი საწარმო იყო, რომელსაც ჯგუფი შეამოწმებდა²⁶. ჯგუფის მონიტორინგისა და ტექნიკური ინსპექტირების შედეგები არ გამოქვეყნებულა.

„2018 წლის ივნისში შპს „საქნახშირმა“ შეაჩერა ნახშირის მოპოვება რამდენიმე ფატალური ინციდენტის გამო. თუმცა, 2018 წლის 31 დეკემბრის მდგომარეობით და წინამდებარე ფინანსური ანგარიშგების თარიღისათვის, საქართველოს ინდუსტრიული ჯგუფი აწარმოებს აქტიურ მოლაპარაკებებს ნახშირის მოპოვებულ უცხოურ კომპანიასთან ახალი ტექნოლოგიებით სამთო ოპერაციების აღდგენისა და რეკონსტრუქციისათვის, იმისათვის რომ შპს „საქნახშირში“ ნახშირის მოპოვება ტექნიკური და კომერციული თვალსაზრისით მიზანშეწონილი გახდეს.“ - აღნიშნულია საქნახშირის 2018 წლის ფინანსურ ანგარიშში²⁷. 'რამდენიმე ფატალური ინციდენტი' სინამდვილეში ოთხი თვის ინტერვალით მომხდარი ორი ტრაგიკული შემთხვევა იყო: 1. 2018 წლის 5 აპრილს მინდელის მალაროში დაიღუპა 6 და დაშავდა 3 მეშახტე და 2. 2018 წლის 16 ივლისს მინდელის მალაროში დაიღუპა 4 და დაშავდა 6 მეშახტე. მინდელის შახტში ადამიანების დაშავებისა და დაღუპვის შემთხვევები საწარმოს მუშაობის განუყოფელ ნაწილად იქცა - 2010-2018 წლების განმავლობაში, სულ მცირე 20 ადამიანი დაშავდა და 27 დაიღუპა სამუშაო ადგილზე²⁸.

2018 წლის სექტემბერში ჯანდაცვის მინისტრმა გამოაცხადა²⁹ სამინისტროს გადაწყვეტილება ტყიბულის შახტში არსებული ვითარების შესწავლის მიზნით გერმანული კომპანია „DMT ჯგუფის“ დაქირავების თაობაზე. მინისტრის განცხადების თანახმად, მონვეული სპეციალისტების ხარჯებს სახელმწიფო ბიუჯეტი დაფარავდა.

DMT ჯგუფის მიერ მინდელის სახელობის შახტში შრომის უსაფრთხოების მიმართულებით არსებული მდგომარეობის შესწავლის ანგარიშის პრეგნტაცია ერთი წლის შემდეგ, 2019 წლის 1 ნოემბერს

²⁵ ერთობლივი ბრძანება "საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროსა და საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ერთობლივი მონიტორინგის ჯგუფის შექმნის შესახებ"

²⁶ ტყიბულის შახტისა და ჭიათურის მალაროების შემოწმება დაიწყო, netgazeti.ge - 16.05.2017

²⁷ შპს საქნახშირი, კონსოლიდირებული და ინდივიდუალური ფინანსური ანგარიშგება და მმართველობის ანგარიშგება დამოუკიდებელი აუდიტორის დასკვნასთან ერთად საანგარიშგებო წლისთვის, რომელიც დასრულდა 2018 წლის 31 დეკემბერს

²⁸ ოთხი მკვლარი მეშახტე, დახურული შახტები. „საქნახშირი“ სახელმწიფოს? ნინო თარხნიშვილი, რადიო თავისუფლება, ივლისი 16, 2018

²⁹ მინდელის შახტში შრომის პირობებს გერმანული კომპანია DMT Group შეისწავლის, პირველი არხი, 07.09.2018

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში გაიმართა. **ანგარიში არც ამ შემთხვევაში გამოქვეყნებულა.** ანგარიშის პრეზენტაციას საქნახშირის ახალი მფლობელებიც ესწრებოდნენ. „სტილ ინტერნეიშენალ ტრეიდინგ კომპანი“-ის წარმომადგენლებმა აღნიშნეს, რომ გერმანულ კომპანიასთან თანამშრომლობას გააგრძელებენ, რომელიც მინდელის შახტაში მიმდინარე უსაფრთხოების სამუშაოების იმპლემენტაციას პერმანენტულად დააკვირდება და შესაბამის რეკომენდაციებს გასცემს. „ჩვენმა კომპანიამ გარკვეულწილად უკვე დიდი ნაბიჯები გადადგა ხარვეზების გამოსასწორებლად. გერმანული კომპანია იმისთვის ჩამოვიყვანეთ, რომ პროგრესის შესახებ ახალი დასკვნა მოამზადონ. ამასთანავე ქვეყნის წესების შედგენის კუთხით და აფეთქების მიმართულებით თურქი სპეციალისტებიც იქნა ჩამოყვანილი, რომლებიც კვირის ბოლომდე დაასრულებენ მუშაობას. გერმანული სპეციალისტები წლის ბოლომდე მოამზადებენ ახალ დოკუმენტს, რომელშიც აღწერილი იქნება გამოსასწორებელი საკითხები და გაგრძელდება მონიტორინგი სპეციალისტების მიერ. შრომის უსაფრთხოებასთან დაკავშირებით თანამშრომლებსაც დავატრენინგებთ. შემდგომ ეტაპი კი ახალი ტექნოლოგიით ნახშირის მოპოვება იქნება, რომლის იმპლემენტაცია 2 წლის განმავლობაში იგეგმება“, - განაცხადა „სტილ ინტერნეიშენალ ტრეიდინგ კომპანი“-ის წარმომადგენელმა ალექსანდრე ჩოჩიამ³⁰.

2019 წლის 18 ნოემბერს მწვანე ალტერნატივამ მიმართა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოს საჯარო ინფორმაციის გაცემაზე პასუხისმგებელ პირს და მოითხოვა გერმანული კომპანია „DMT ჯგუფის“ მიერ ტყიბულის შახტში არსებული ვითარების შესწავლის შედეგად მომზადებული ანგარიშის ასლი. პასუხად სააგენტომ გვაცნობა, რომ მოთხოვნილი ანგარიშის მფლობელია საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, რომლის დაკვეთითაც მომზადდა ანგარიში და გვირჩია მოთხოვნით სამინისტროსთვის მიგვემართა.

მწვანე ალტერნატივამ განმეორებით მიმართა სააგენტოს. წერილში აღნიშნული იყო: „საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის თანახმად, საჯარო ინფორმაცია არის ოფიციალური დოკუმენტი, ანუ საჯარო დაწესებულებაში დაცული, აგრეთვე საჯარო დაწესებულების ან მოსამსახურის მიერ სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით მიღებული, დამუშავებული, შექმნილი ან გაგზავნილი ინფორმაცია, ასევე საჯარო დაწესებულების მიერ პროაქტიულად გამოქვეყნებული ინფორმაცია. საჯარო ინფორმაციის მფლობელები (როგორც თქვენს წერილში აღნიშნული) არიან საქართველოს მოქალაქეები და არა რომელიმე უწყება და ის შეიძლება იყოს დაცული სხვადასხვა საჯარო უწყებაში. ამდენად თუკი ჩვენს მიერ მოთხოვნილი ანგარიში დაცულია სსიპ ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტოში, გთხოვთ, გადმოგცეთ მისი ასლი; ხოლო თუკი ანგარიში არ ყოფილა სააგენტოსთვის ხელმისაწვდომი და შესაბამისად, არ არის დაცული, გთხოვთ, ასევე ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსით დადგენილი წესით, გადაუგზავნოთ ჩვენი განცხადება ადმინისტრაციულ ორგანოს, რომლის უფლებამოსილებაშიც შედის ჩვენი განცხადებით მოთხოვნილი საკითხის გადაწყვეტა“.

მეორედ მიმართვიდან რამდენიმე დღეში მივიღეთ სააგენტოს ეს განმარტება: „საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტმა 2019 წლის 23 ნოემბრის N 01/19801 წერილით, მოგვანოდა სამინისტროსა და DMT GmbH&CO. KG შორის 2018 წლის 2 ნოემბერს გაფორმებული ხელშეკრულების საფუძველზე, მინდელის სახელობის შახტზე მომზადებული დასკვნის ოფიციალური ინგლისური ვერსია და არაოფიციალური თარგმანი. ამდენად, სააგენტო ფლობს მხოლოდ აღნიშნულ დოკუმენტებს და არ აქვს ინფორმაცია ოფიციალური თარგმანის შესახებ, რის გამოც, მოკლებულნი ვიყავით შესაძლებლობას, თქვენთვის მოგვეწოდებინა ამომწურავი ინფორმაცია. თქვენი სურვილისამებრ, განვით ჩვენს ხელთ

³⁰ [სოციალური პარტნიორობის სამმხრივი კომისიის სხდომა, 1 ნოემბერი 2019](#)

არსებულ, ზემოთ აღნიშნულ დოკუმენტებს. ხოლო, რათა მიიღოთ ამომწურავი, დაზუსტებული ინფორმაცია, თქვენს წერილს ვუგზავნით შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტს“. წერილს თან ახლდა DMT GmbH&CO. KG მიერ მინდელის სახელობის შახტზე მომზადებული დასკვნის ოფიციალური [ინგლისური ვერსია](#) და არაოფიციალური თარგმანი [ქართულად](#).

საგულისხმოა, რომ 2020 წლის 10 იანვარს მწვანე ალტერნატივამ მიიღო საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს წერილი, რომელშიც აღნიშნულია, რომ **ანგარიში შეიძლება შეიცავდეს კომერციულ და პროფესიულ საიდუმლოებას, ამიტომ დოკუმენტის ჩვენთვის გადმოცემის ნებართვის მოსაპოვებლად შრომის პირობების ინსპექტირების დეპარტამენტმა Steel international trading company-ის მიმართა**. დეპარტამენტის განმარტებით მიღებული გადაწყვეტილების შესახებ დამატებით გვეცნობებოდა, თუმცა უკვე წელიწადზე მეტია სამინისტროდან არც უარი და არც მოთხოვნილი დოკუმენტი არ მიგვიღია.

დასკვნა

დასკვნის სახით შეიძება ითქვას, რომ **სხვა კომპანიების მსგავსად, საქნახშირიც არ აწვდის საზოგადოებას ინფორმაციას: წიაღით სარგებლობის ლიცენზიისა და გამამდიდრებელი საწარმოს ნებართვის პირობებისა და ამ პირობების შესრულების მდგომარეობის შესახებ; საწარმოს საქმიანობის შედეგად გარემოსათვის მიყენებული ზიანის, ამ ზიანის გამოსწორების და/ან შემცირებისათვის დაგეგმილი და განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ; ასევე, კომპანიის საქმიანობის ზეგავლენის ქვეშ მოქცეული გარემოს მდგომარეობის შესახებ**. შპს „საქნახშირს“ აღარ აქვს ვებ-გვერდი.

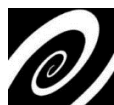
კომპანიის საქმიანობის ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულ ტერიტორიაზე გარემოს მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციას საზოგადოებას არც გარემოსა და სოფლის მეურნეობის დაცვის სამინისტრო აწვდის, მიუხედავად იმისა, რომ საერთაშორისო და ეროვნული კანონმდებლობის მოთხოვნების თანახმად, ეს ინფორმაცია პროაქტიულად - მოთხოვნის გარეშე ხელმისაწვდომი უნდა იყოს საზოგადოებისთვის.

2015 წლიდან „მწვანე ალტერნატივა“ გამოსცემს პერიოდულ ანგარიშს „გარემოს მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შესახებ საქართველოში“. გარემოს მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის განხილვისას ვაფასებთ ე.წ. მსხვილი დამბინძურებლების შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მდგომარეობას და ვამზადებთ საქმიანობის მასშტაბითა და გარემოსა და ადამიანების ჯანმრთელობაზე ზემოქმედების თვალსაზრისით ოთხი გამორჩეული საწარმოს პროფილს. ესენია: არემჭი, ჯორჯიან მანგანეზი, საქნახშირი და ჰაიდელბერგცემენტი.

ეს დოკუმენტი საქნახშირის შესახებ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის მდგომარეობას აღწერს.

დოკუმენტი გამოცემულია მწვანე ალტერნატივას, ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის თბილისის ოფისთან თანამშრომლობით, მიმდინარე პროექტის ფარგლებში - „ადვოკატირება მინერალური რესურსების გამჭვირვალე და პასუხისმგებლიანი მართვისთვის“ და ღია საზოგადოების ფონდების ქსელის ფინანსური მხარდაჭერით მიმდინარე პროექტის „ენერჯეტიკის, წიაღით სარგებლობისა და ტრანსპორტის სექტორებში მმართველობის გაუმჯობესების ხელშეწყობისათვის საქართველოში“ ფარგლებში.

ანგარიშის შინაარსზე სრულად პასუხისმგებელია მწვანე ალტერნატივა და ის არავითარ შემთხვევაში არ გამოხატავს ჰაინრიჰ ბიოლის ფონდის თბილისის ოფისის და ღია საზოგადოების ფონდების ქსელის შეხედულებებს.

მწვანე ალტერნატივა

ავტორი: ნინო გუჯარაიძე

თბილისი, 0179,
ფალიაშვილის ქ. #39ბ, IV სართული
ტელ.: 222 38 74

GREENALT@GREENALT.ORG

WWW.GREENALT.ORG

© მწვანე ალტერნატივა, 2021